

Līdzestības vērtējums atkarībā no izrakstīto un izsniegto zāļu daudzuma farmaceita skatījumā

Inga Urtāne, Kristīne Puķe¹, Kristīne Spalva², Dace Bandere

Rīgas Stradiņa universitāte, Farmācijas ķīmijas katedra, Latvija

¹ Latvijas Universitāte, Medicīnas fakultāte, Farmācijas nodaļa

² Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

Ievads. Kardiovaskulārās slimības ir viens no galvenajiem mirstības cēloņiem visā pasaulē, tajā skaitā arī Latvijā. Lai slimības terapija būtu efektīva, nepieciešama pacienta aktīva piedalīšanās ārstēšanas procesā – līdzestība. Pētījumi liecina, ka katru dienu apmēram 10% pacientu aizmirst lietot nozīmēto terapiju. Zema līdzestība kardioloģiska profila pacientiem saistīta ar sliktu arteriālā asinsspiediena kontroli, biežāku hospitalizāciju un paaugstinātu mirstību.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Noskaidrot līdzestības procentuālo vērtību kardioloģisko pacientu vidū atkarībā no zāļu izrakstīšanas un izsniegšanas tendencēm. Retrospektīvs novērojuma pētījums tika uzsākts 2015. gada jūlijā, iekļaujot pacientus, kuri pēc ārsta izrakstītajām receptēm iegādājās zāles AH ārstēšanai SIA "Aura Farm" aptiekā, Nīcgales ielā 5, Rīgā. No receptēm tika reģistrēti šādi dati: dzimums, vecums, kopējais recepšu, zāļu vielu skaits, izrakstīto un izsniegto tablešu skaits. Pacienta līdzestības marķieris pētījumā tika aprēķināts, dalot zāļu izsniegšanas un izrakstīšanas skaitu, to izsakot procentos.

Rezultāti. Apkopoti dati par 91 pacientu, no kuriem 63 (69,2%) bija sievietes. Pētījumā iekļauto pacientu vidējais vecums bija $72,7 \pm 10,2$ gadi, kas starp dzimumiem atšķīrās statistiski ticami, sievietēm $74,3 \pm 9,8$ gadi, vīriešiem $69,3 \pm 10,4$ gadi ($p = 0,029$). Izrakstīto recepšu skaits pacientam svārstījās no vienas līdz četrām receptēm, savukārt nozīmēto zāļu vielu skaits bija no viena līdz pieci. Visbiežāk tika izrakstīti beta adrenoblokatori ($n = 47$; 51,6%) un zāles ar fiksēto devu kombinācijām ($n = 41$; 45,1%), retāk angiotenzīna konvertējošā enzīma inhibitori (AKEI) ($n = 33$; 36,3%). Analizējot vidējo izrakstīto un izsniegto tablešu skaitu medikamentu farmakoloģisko grupu ietvaros, lielākas atšķirības tika novērotas beta adrenoblokatoriem ($77,1 \pm 25,7$ pret $59,8 \pm 28,7$), AKEI ($68,2 \pm 17,3$ pret $63,8 \pm 16,8$) un zālēm ar fiksēto devu kombinācijām ($71,5 \pm 21,3$ pret $67,4 \pm 22,4$). Visaugstākais pacientu līdzestības procentuālais vērtējums bija diurētisko līdzekļu grupā (100%), kam sekoja kalcija kanālu blokatori (98,6%), HMG-CoA-reduktāzes inhibitori (98,4%). Viszemākā procentuālā līdzestība bija novērota, lietojot beta adrenoblokatorus (77,7%), vīriešiem $81,9 \pm 21,7\%$ un sievietēm $75,3 \pm 23,4\%$ ($p = 0,338$). Vīriešiem maksimālais līdzestības novērtējums (100%) bija AKEI, diurētiskiem līdzekļiem un zālēm ar fiksēto devu kombinācijām, savukārt sievietēm – kalcija kanālu blokatoru un HMG-CoA-reduktāzes inhibitoru grupā. Starp dzimumiem statistiski ticama atšķirība līdzestības procentuālajā vērtībā bija vērojama AKEI grupā, vīriešiem $100,0 \pm 0\%$ un sievietēm $91,3 \pm 16,3\%$ ($p = 0,024$).

Secinājumi. Beta adrenoblokatori bija viena no visbiežāk izrakstītajām farmakoloģiskajām medikamentu grupām, kurai tika novērota viszemākā līdzestība abu dzimumu vidū. Vīriešiem maksimālā līdzestības vērtējuma incidence starp medikamentu grupām bija augstāka nekā sievietēm. Visaugstākā līdzestība tika novērota, lietojot diurētiskos līdzekļus, ko, iespējams, veicina zāļu lietošanas režīms. Augstais līdzestības procentuālais rādītājs liecina par farmaceita pozitīvo ietekmi terapijas uzraudzībā.